

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-2039/2021-03

Датум: 26.11.2021.

Немањина 22-26

Београд

На основу члана 2. тачка 2. алинеја 1. и члана 14. Закона о процени утицаја на животну средину («Службени гласник РС», број 135/04, 36/09), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/16 и 95/18-аутентично тумачење), члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 128/20), члана 23. став 2. и члана 24. став 3. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 - др. закон и 47/18), а на основу захтева носиоца пројекта „BOSIL - METAL“ д.о.о. Босилеград, Александар Дујановић, државни секретар Министарства заштите животне средине по решењу о овлашћењу број: 021-01-13/1/21-09 од 22.07.2021. године, доноси:

РЕШЕЊЕ

- Одређује се носиоцу пројекта „BOSIL - METAL“ д.о.о. Босилеград, обим и садржај студије о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда (укључујући постројење за прераду руде и одлагалиште флотацијске јаловине). Координате преломних тачака предложеног експлоатационог поља су следеће:

Тачка	Y	X
1.	7 610 040	4 691 227
2.	7 609 949	4 692 986
3.	7 611 152	4 692 946
4.	7 613 626	4 689 024
5.	7 611 914	4 689 026
6.	7 610 721	4 690 178
7.	7 610 475	4 690 223
8.	7 610 078	4 690 582
9.	7 609 926	4 690 872

2. Студију о процени утицаја на животну средину предметног пројекта израдити у складу са чланом 17. Закона о процени утицаја на животну средину и Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 69/05) чл. 2. до 10.
3. Обавеза је носиоца пројекта да у Студији о процени утицаја на животну средину свеобухватно и детаљно опише све могуће значајне утицаје пројекта на животну средину укључујући и кумулативни утицај пројекта на чиниоце животне средине. Опис могућих значајних утицаја пројекта на животну средину обухвата квалитативни и квантитативни приказ могућих промена у животној средини за време извођења пројекта, редовног рада и за случај удеса, као и процену да ли су промене привременог или трајног карактера, а нарочито у погледу: квалитета ваздуха, подземних и површинских вода, земљишта, нивоа буке, интензитета вибрација, топлоте и зрачења, здравља становништва, метеоролошких параметара и климатских карактеристика, стања екосистема, планиране миграције становништва, промена намене и коришћења површина (промена намене из пољопривредног, шумског и водног земљишта у грађевинско), изградња комуналне инфраструктуре, заштита природних добара посебних вредности и непокретних културних добара и њихове околине, планиране измене пејзажних карактеристика подручја и др.
4. У поглављу: опис мера за спречавање, смањење и отклањање сваког значајнијег штетног утицаја на животну средину дефинисати све мере које ће се предузети за уређење простора, техничко-технолошке, санитарно-хигијенске, биолошке, организационе, правне, економске, мере које се односе на заштиту здравља становништва и друге мере од значаја за локалну заједницу која ће бити изложена утицају предметног пројекта.
5. Програм праћења утицаја на животну средину треба да садржи: приказ стања животне средине пре почетка функционисања пројекта на локацијама где се очекује утицај на животну средину; параметре на основу којих се могу утврдити штетни утицаји на животну средину: места, начин и учесталост мерења утврђених параметара. Студијом обухватити ближе и даље окружење, на правцу кретања водотокова, и размотрити и друге мониторинг позиције где постоје природни предуслови за то.
6. Уз студију о процени утицаја потребно је приложити све валидне услове и сагласности других надлежних органа и организација које је носилац пројекта прибавио у складу са посебним законом, као и најновије извештаје о извршеном мониторингу основних чинилаца животне средине.
7. У студији дати податке о пројекту на основу којег је израђена студија, као о податке о законским прописима који су коришћени при изради студије.
8. Носилац пројекта је дужан да, у року од годину дана од дана коначности овог решења, поднесе захтев за давање сагласности на студију о процени утицаја пројекта на животну средину из става 1. овог решења.

Образложење

Носилац пројекта BOSIL - METAL“ д.о.о. Босилеград, поднео је Министарству заштите животне средине, захтев за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину допунског рударског пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда (укључујући постројење за прераду руде и одлагалиште флотацијске јаловине). Координате преломних тачака предложеног експлоатационог поља су следеће:

Тачка	Y	X
1.	7 610 040	4 691 227
2.	7 609 949	4 692 986
3.	7 611 152	4 692 946
4.	7 613 626	4 689 024
5.	7 611 914	4 689 026
6.	7 610 721	4 690 178
7.	7 610 475	4 690 223
8.	7 610 078	4 690 582
9.	7 609 926	4 690 872

Уз захтев су приложени попуњени упитници за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину (део I и II), као и следећа пратећа документација:

1. Извод о регистрацији привредног субјекта, Агенција за привредне регистре, од 28.06.2021. године;
2. Ситуациони план са катастарским парцелама у обухвату експлоатационог поља (напомена: због великог формата бројеви катастарских парцела су видљиви само у електронској верзији на ЦД-у);
3. Обавештење – акт у погледу усаглашености проширења експлоатационог поља за олово и цинк са просторним планом општине Босилеград, Општинска управа Општине Босилеград, број 353115/2020 од 07.07.2020. године;
4. Мишљење у погледу усаглашености експлоатације са путном инфраструктуром и планском документацијом општине Босилеград, Општина Босилеград, ЈП „Грађевинско земљиште и путеви Општине Босилеград“, дел. број 118/21 од 28.04.2021. године;
5. Решење којим се предузећу „БОСИЛ-МЕТАЛ“ д.о.о. одобрава експлоатација руде олова и цинка у лежишту „Подвирови“, Министарство рударства и енергетике, Сектор за рударство и геологију, број 310-02-00946/2008-06 од 27.11.2008. године;
6. Решење којим се мења решење број 310-02-00946/2008-06 од 27.11.2008. године, Министарство рударства и енергетике, број 310-02-00946/2008-06 од 13.04.2017. године;
7. Решење којим се утврђују и оверавају билансне резерве Pb-Zn руде у рудном пољу Караманица (лежишта Подвирови и Поповица-Цоњев Камен) са стањем на дан 31.12.2018.

године, Министарство рударства и енергетике, Сектор за геологију и рударство, број 310-0201795/2019-02 од 14.10.2020. године;

8. Мишљене ЈП „Услуга“ Босилеград, број 510/20 од 03.07.2020 године;
9. Водни услови, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичка дирекција за воде, број 325-05-00709/2020-07 од 20.10.2020. године;
10. Решење Завода за заштиту споменика културе Ниш, број 139/2-02 од 03.02.2020. године;
11. Решење Завода за заштиту природе Србије, под 03 број 020-3723/4 од 06.02.2020. године;
12. Извештај о оцењивању квалитета ваздуха амбијента, број 79102301 од 05.02.2020. године, „Анахем“ д.о.о. Београд;
13. Извештај о испитивању број 01-12-1259/21-02 од 22.06.2021. године, Завод за јавно здравље Врање, Центар за хигијену и хуману екологију;
14. Извештај о испитивању број 01-12-1260/21-02 од 22.06.2021. године, Завод за јавно здравље Врање, Центар за хигијену и хуману екологију;
15. Извештај о мерењу буке у животној средини број 59110601 од 06.02.2020. године, „Анахем“ д.о.о. Београд;
16. Извод из Студије изводљивости, израђене од стране „РдС РГП“ д.о.о. Врдник, новембар 2019. године.
17. ЕСПОО Нотификација

Графички прилози

1. Макролокација пројекта - Топографска карта са нанетом контуром експлоатационог поља, Р=1:100 000;
2. Микролокација пројекта - Топографска карта са нанетом контуром експлоатационог поља, Р=1:25 000. као и копије раније прибављених осталих услова и сагласности:

Поступајући по предметном захтеву, сагласно члану 14. став 1. и члану 29. Закона о процени утицаја на животну средину, обавештени су заинтересовани органи, организације и заинтересована јавност ради добијања мишљења на поднети захтев – оглас објављен у дневном листу «Вечерње новости», дана 02.08.2020. године, као и на вебсајту <http://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/>.

У складу са чланом 3. Закона о потврђивању Конвенције о процени утицаја пројеката на животну средину у прекограничном контексту („Службени гласник РС - Међународни уговори“, бр. 102/2007), покренута је процедура обавештавања Министарства животне средине и вода Републике Бугарске, слањем обавештења (нотификације) са описом планираног пројекта и могућим прекограничним утицајима, број 353-02-2039/2021-02 од 21.07.2021. године.

У свом одговору од 17.08.2021.године, бр. 48-00-589, Министарство животне средине и вода Републике Бугарске је навело како су заинтересовани да учествују у процедури процене утицаја на животну средину у прекограничном контексту.

На поднети захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, достављена су мишљења заинтересоване јавности и то од:

1. Мр Бранка Митова, Иницијативни комитет «ЕКО КРАЈИШТЕ», из Босилеграда, 10.08.2021. године,
2. РЕРИ Београд, од 16.08.2021. године.

У коментарима мр Бранка Митова, из Иницијативни комитет «ЕКО КРАЈИШТЕ», из Босилеграда, наведено је следеће:

1. Предметни захтев за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину треба одбацити и трајно забранити носиоцу пројекта „BOSIL- МЕТАЛ“ д.о.о. Босилеград даљи рад на простору општине Босилеград јер је Решењем бр. 353-02-1477/2016-06 од 27.09.2016 био ослобођен израде Студије о процени утицаја на животну средину за Допунски рударски пројекат пилот постројења за технодашко испитивање флотацијске прераде Pb-Zn руде из лежишта „Подвираои“ и „Поповица“ на подручју села Караманица, јер се за протеклих пет година није придржавао обавеза из Решења бр. 353-02-1477/2016-15 од 27.09.2016.

Републички инспектор за заштиту животне средине Министарства заштите животне средине у поступку ванредног теренског и канцеларијског инспекцијског надзора 10. 10.2019. над надзираним субјектом „BOSIL- МЕТАЛ“ д.о.о. Босилеград, донео је решење бр. 480-501-00133/1/2019-07 од 18.10.2019 године при чему је утврдио и записнички констатовао незаконитости у Поглављу у 4.1. записника бра 480-501-0001 33/2018-07 од 18.10.2019 године да надзирани субјекат:

- а) У 2019 години није спровео програм праћења утицаја на животну средину утврђење у поглављу 8. предметне студије и то; праћење квалитета ваздуха мерењем таложних материја или суследованих честица, каа и праћење тешких метала и то олова, цинка и кадмијума;
- б) Није спровео програм праћења утицаја на животну средину утерђене у Поглављу 8. предметне студије и то мерење буке у животној средини у различитим периодима дана;
- в) Није спровео меру за спречавање и смањивање утицаја на животну средину утерђену у предметној студији која се односи на меру у Поглављу 7.2. у случају када се у преливним водама из таложника региструје повећање концентрације тешких метала;
- г) није спровео меру за спречавање и смањивање утицаја на животну средину утерђену у предметној студији која се односи на меру у Поглављу 7.2. у вези поступања са неопасним отпадом која обухвата да истрошени или замењени делови опреме и истрошене гуме, треба складиштити на за то предидјене локације у кругу рудника све до предаје овлашћеној организацији;

2. Примедбе на мишљење ЈП „Услуга“ Босилеград бр. 6510/20 од 03.07.2020 године обзиром на нетачну тврдњу да на подручју експлоатационог поља и великог флотацијског постројења нема јавног водовода обзиром на постојање неколико сеоских и приватних водовода.
3. Испитивања квалитета ваздуха у непосредној околини и у зони потенцијалног утицаја потенцијалног рудника, извршена у периоду од 22.01.2020 до 29.01.2020. године, од стране „Анаhem“ д.о.о. Београд, нису релевантна јер је избарана период кад рудник нема активности због зимских услова, а снежни покривач онемогућава развејавање прашине.
4. Испитивање квалитета површинских вода извршено од стране Завода за јавно здравље Врање од 26.05.2021 године на Безименом потоку изнад и испод IV хоризонта не могу да буду релевантна за тврдњу да активносати везане за рудник и постојеће пилот постројење буду основ за добијање дозволе за израду студије о процени утицаја на животну средину за једно веће флотацијско постројење на Поповској реци, и флотацијско језеро на Караманичкој реци, јер нису узели узорке површинских вода, седимента и подземних вода у сливу Караманичке, Поповске и Големе реке.
5. Предметни захтев није снимио нито стање у и ван граница експлоатационог поља квалитета вода локалних и приватних водовода у КО Доганица, Горње Гламино, Караманица Голеш, Наз'рица и Жеравино*.
6. Да би резултати испитивања квалитета вода (површинских, подземних, седимената и вода из локалних водовода) и ваздуха били објективни а у овом случају нису, јер су Завод за јавно здравље Врање и „Анаhem" д.о.о. Веograd у уговорном односу ка „BOSIL- МЕТАЛ" д.о.о. Босилеград, потребно је да НАСЛЮВ наложи ауторитативне лабораторије као што је ПМФ из Београда и Софије, или државне као што је Агенција за заштиту животне средине, а како Муниоарство за заштиту животне средине Србије има протокол о сарадњи се Министарством заштите животне средина и вода Бугарске, оформе заједничку групу специјалиста из реномираних установа из једне и друге државе и да испитају квалитет површинских подземних вода и седимената у прекогравичном контексту, а све у циљу добросуседских односа, а како на простору општине Босилеград живи аутохтони бугарски народ, који је национална мањина у Србији, долринеће да наручицац овог захтева и наслов покажу искрене намере према природи и човеку у простору у коме се планирају рударске активности.
7. Предметни Захтев за одрађивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину није изаршио анализу слегања након пробног рада пилот постројења са посебним освртом на природе имајући у виду мере и обавезе које су проистекле из решења бр. 353-02-1477/201646 ад 27.09.2016. којим је носилац пројекта ослобађен израде Студије у врсцени утицаја на животну средину.
8. Предметни захтев и студија_ изводљивости нису предвидели постројења која би вршила мерење количина и квалитета захваћених и пречишћених отпадних вода која се испуштају

у реципијент, у циљу праћења процеса и сагледавања ефикасности примењених поступака за пречишћавање.

9. У предметном захтеву изнета је неистина:” караманичка реда према Одлуци о утврђивању Пописа вода није вода I реда („Сл.гласник РС, број 83/2010“). Међутим, Караманичка река је мали водоток који се улива у Голему реку, а у Попису вода Голема река је вода I реда и не сме се угрозити прописана класа квалитета Големе реке. Голема река је из слива Драговиштице која је према Уредби о категоризацији водотокова и Уредби о класификацији вода сврстана у I класу водотока, од изворишта до границе са Републиком Бугарском.
10. Предметни захтев није обрадио флору и фауну у сливу Големе реке коју чине Караманичка и Поповска река чија су изворишта на Големском пољу и на јужним падинама планине Бела вода, а требало је уврстити обзиром на услове завода за заштиту природе Србије.
11. Досадашњим истраживањима флоре ове области забележено је 519 биљних таксона, сврстаних у 260 родова и 70 фамилија.
12. Предметни захтев није узео у разматрање планирана заштићена подручја, У Просторном плану општине Босилеград а у складу са Просторним планом Републике Србије, на страни 399 назначено је да ће подручје планине Дукат са врховима Црноок и Голами врх бути дефинисан статус. просторни обухват и режими заштите на територији општине Босилеград и Трговиште, који представља један од 6 центара европског и 158 центара светског биодиверзитета. Нацрт ППРС од 2021 до 2035 такође обрађује планирана заштићена подручја, тако на страни 327 у поглављу:”2.5.5.3.1.1.3 Подручја планирана за заштиту и табеле 47 под редним бројем 2 резервиан је Бедна кобила – Дукат- Балози, што је назначено и на рефералној карти 4а, ППРС.
У нацрту ППРС од 2021 до 2035 на простору предвиђеном за заштиту, резервисан за истраживање флоре и фауне, планине Дукат са врховима у одељку 2.5.5.3.1.3.1 национална еколошка мрежа, приказане на Рефералној карти 4а. Приказане су границе нове мреже ИБА подручја, као прелиминарне до њиховог коначног утврђивања одговарајућим актом Владе републике Србије, сходно закону.
С тим у вези и тврдње Завода за заштиту природе у Решењу 03 број 020- 3723/4 од 6.02.2020. за издавање услова заштите природе за израду Студије с процени утицаја на животну средину Главног рударског пројекта експлоатације и прераде руде рудних лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ код Босилеграда: “14). Кроз Студију анализирати утицај предметних радова на евентуално уклањање вегетације. Предвидети да уколико се при уклањању високе дрвенасте вегетације уоче гнезда птица пречника преко 0,5 м, обавезно обуставити радове и обавестити завод за заштиту природе Србије“.
13. Предметни захтев и Студија изводљивости и није разматрала један важан сегмент кој се је показао као драматичан у претходним антивностима и у току рада рада пилот постројења за флотацијску прераду олово цинкане руде. Транспорт концентрата посебно је критичан у зимским месецима када је транспорт великим камионима због зимских услова знатно отежан. Да би производња концентрата текла нормално и у тим условма користе камионе мање насивости и без заштитне цираде и исти допремају и складиште у складшном

простору фабрике „Здравље” Лесковац у Босилеграду, које је само покривено од утицаја кише али не и од ветра, у насељу Магурка.

Често у зимским условима камиони због неприлагођене брзине заврше у кориту реке. Од флотацијског постројења које се налази селу Караманица до Босилеграда, јавни пут којим пролазе натоварени камиони води поред притока планинских речица у сливу Бранковачке реке и Драговиштице. Честовсе дешавало да због неприлагођене брзине и велике тежине камиона, лошег квалитета пута, натоварени камиони слете с пута у корито реке, где се део концентрата проспе у реку. Након утовара не врши се деконтаминација камиона од гтешких метала, већ натоварена возила настављају транспорт јавним путем (40км) до привременог складишта у Босилеграду. У непосредној близини привременог складишта одраније налазе баште, воћњаци и пластеници за производњу поврћа, одакле локално становништво убире плодове које користи у свакодневном исхрани. На 600 метара од тог складишта налази се извор пијаће воде „Бунар 3“ из кога се грађани Босилеграда и села рајчиловци, радичевци и Млекоминци снабдевају пијаћом водом.

13. Предметни захтев није размотрио једну важну чињеницу што се тиче зрачења и присуства радионуклеида. Наводе:“ што се тиче светлосног зрачења, електромагнетног зрачења и радијације, „може се рећи да предметна локација није угрожена истим. Мерења која доказују ове тврдње нису вршена раније. Међутим у чланку: “ **Radioactivity of minig sites of lead, zink and phosphate ores in Serbia (2012), Dragana J. Todorović, Marija J. Janković, Jelena Nikolić i Dusko Kosutić**, Универзитет у Београду, Институт Винча, **Radioation and Environemntal protection Department Belgrade, Serbia, 2012“**, из часописа **Journal of Environemntal science and health, Part A: Toxic/Hazardous Substances and Environmental Ingeenering**, аутори су измерили зрачење и детектовали присуство радионуклеида: Ra226, Th232, K40, U238 i U235. Ово указује да обрађивач није сагледао све аспекте и чињенице, и сва досадашња сазнања о руднику „Подвирови“
14. У предметном захтеву није извршена анализа узрока смртности код становништва као и драматично стање броја становника у општини Босилеград као последица рударских активности.
15. Предметни захтев не спомиње да ли ће поднете примедбе на Студију изводљивости и на сам Захтев у поступку достављања примедби у законском року бити спроведена јавна расправа по истом. У случају да буде јавне расправе потребноје да буде у месту где је седиште носиоца пројекта а моглашавање да буде спроведено преко локалних медија у општини Босилеград.
16. Предметни захтев треба вратити на поновну дораду јер је писан латиничним писмом и тиме је нарушена уставна одредба која гарантује писмо и језик српског народа.

На достављене коментаре мр Бранка Митова, одговорено је следеће:

1. “Босил-Метал” д.о.о. Босилеград је исходовао сагласност на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта реконструкције рудника „Подвирови“ – Караманица, доистраживања лежишта прекатегоризацијом рудних резерви, отварања дубљих хоризоната и подземне експлоатације олово - цинкове руде, са максималним капацитетом 90.000 тона руде годишње, 2009. године. У прилогу је дато Решење о сагласности Министарства животне средине и просторног планирања број 353-02-1019/2008-02 од 08.06.2009 године.

У циљу одређивање оптималних параметара и опреме за будуће флотацијско постројење, чија је изградња планирана у наредним годинама, изграђено је у одобреном експлоатационом пољу „Пилот“ постројење за технолошко испитивање флотацијске прераде Pb-Zn руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ ограниченог капацитета (просечно 3 t/h) и рока трајања (2-3 године).

За потребе реализације наведеног пројекта урађен је Захтев за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину за Допунски рударски пројекат „пилот“ постројења за технолошка испитивања флотацијске прераде Pb-Zn руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице. По решењу Министарства пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије, решење бр.353-02-1477/2016-16 од 27.09.2016, “Босил-Метал” је ослобођен израде Студије о процени утицаја на животну средину за Допунски рударски пројекат “Пилот” постројења за технолошко испитивање флотацијске прераде Pb-Zn руде из лежишта “Подвирови” и “Поповица” на подручју села Караманица. Треба нагласити да у поступку процене утицаја у току јавног увида Захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину из 2016.године, нису били достављени коментари и мишљења заинтересованих органа и организација и заинтересоване јавности, укључујући мишљења и коментаре из Републике Бугарске и Републике Македоније.

2. По записнику бр. 480-501-00133/1/2019-07 од 18.10.2019. године, Министарство заштите животне средине, Сектор за надзор и предострожност у животној средини извршене су наложене мере.

Овлашћени оператер „Кемис” је преузео на складиштење отпад, а за кога је „Институт за рударство и металургију Бор” извршио испитивања отпада и доставио следеће извештаје о испитаном отпаду:

- извештај о испитивању отпада чврстих материја бр. 41187/20 од 29.09.2020 године;
- извештај о испитивању отпада чврстих материја бр.41186/20 од 29.09.2020.године;
- извештај о испитивању течних материја бр. 41185/20 од 29.09.2020 године;
- извештај о испитивању течних материја бр. 41184/20 од 29.09.2020 године;

Овлашћени оператер “Кемис” је доставио документа о кретању опасног отпада и то:

- извештај бр.000205956 од 09.10.2020 године;
- извештај бр.000205966 од 09.10.2020 године;
- извештај бр.000205969 од 09.10.2020 године;

Записник Министарства заштите животне средине из сектора за надзор и предострожност бр. 480-501-00133/1/2019-07 од 25.12.2020 године, који је приложен уз овај допис, показује да је надзирани субјекат “Босил-Метал” Д.О.О. ул. Георги Димитров бр 74 из Босилеграда поступио по изреченим мерама решења бр. 480-501-000133/1/2019-07 од 29.10.2019. године.

3. ЈП “Услуга је дала мишљење и није обухватила села која се налазе изнад рудника “Подвирови” и “Поповица” у селу Караманица јер се не угрожава њихово водоснабдевање зато што се наведена села налазе узводно од “Безименог потока” и удаљена су са више од десетак километара од рудника.
4. Нулто стање је рађено марта 2016. године од стране ИТНМС Београд (Институт за технологију нуклеарних и других минералних сировина). Сва узорковања, испитивања и мерења, врше се у складу са законском регулативом ангажовањем акредитовних лабораторија: ИТНМС БЕОГРАД, ИНСТИТУТА ЗА РУДАРСТВО И МЕТАЛУРГИЈУ БОР, АНАХЕМ БЕОГРАД, ЗАВОДА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ВРАЊЕ. Лабораторије су вршиле узорковања, испитивања и мерења само у оквиру својих акредитација.
5. Израда техничке документације којом ће бити дато пројектно решење експлоатације и прераде руде (Главни рударски пројекат), је у фази уговарања са РГФ Универзитет у Београду. На основу описа објеката и описа свеукупног технолошког процеса експлоатације и прераде руде у потпуно новој Студији о процени утицаја на животну средину, као саставном делу техничке документације, биће разматрани сви могући негативни утицаји на животну средину, и на основу негативних утицаја на ваздух, површинске и подземне воде, тло, буку и здравље становништва у Студији ће бити прописане одговарајуће мере заштите у циљу смањења негативних утицаја у социјално прихватљиве границе и по могућству потпуног елиминисања негативних утицаја, као и програм праћења стања животне средине у току изградње, редовног рада и након затварања пројекта.
6. У предметном Захтеву је преузето све из Водних услова, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичка дирекција за воде, број 325-05-00709/2020-07 од 20.10.2020. године, и на основу Водних услова су прописане мере заштите вода, међу којима

је и мера да се Техничком документацијом (Главним рударским пројектом експлоатације) предвиди уградња уређаја за мерење количина вода.

7. Детаљан опис флоре фауне и разматрање планираних заштићених подручја биће обухваћен Студијом о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда. Решењем о одрживању обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину то ће бити наложено.
8. Превоз концентрата се у зимским условима врши камионима, који су намењени за те сврхе и намене, који се пре утовара облажу фолијом, која спречава да концентрат буде у директном контакту са камионима, што значи да се иста возила могу користити и у друге сврхе и друге потребе а да при том нису исти контаминирани. Када се изврши утовар, концентрат се покрива фолијом, која не дозвољава да се концентрат и “прашина концентрата” шире под утицајем ветра у околину током транспорта. Сам концентрат у себи има довољне количине влаге, која такође не дозвољава да се исти разноси у ваздуху. Складиштење самог концентрата у привременом складишту се врши у бившој хали фабрике “Здравље - Лесковац” у Босилеграду. Истоварени концентрат се покрива фолијом и налази се испод висине парапета те не долази до разношења и ширења концентрата у околном насељу где се налази сама фабрика. Концентрат се задржава најдуже 7 дана где се камионима транспортује даље на тржиште. Констатација да камиони слећу са пута у речно корито где долази до просипања концентрата у реку није валидна, јер се само једном приликом десило да је камион склизнуо са пута, а уопште није дошло до превртања камиона и просипања концентрата у саму реку и околину, за шта као доказ прилажемо слике камиона, где се види да камион није ни близу реке, а сам концентрат је у камиону који је покривен церадом. Камион је безбедно извучен и даље је наставио пут. У прилогу дописа приложене су слике камиона.

Због тога што ће транспорт концентрата битно утицати на економичан рад Рудника, али може утицати и на животну средину дуж целе трасе, техничком документацијом и Студијом о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда, биће разматран не само транспорт од рудника до складишног простора бивше фабрике „Здравље“ у Босилеграду него ће бити разрађена концепција друмског транспорта концентрата до најближе претоварне станице Владичин Хан и железничког транспорта до купаца. Решењем о одређивању обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину биће наложено да се ово обради у одговарајућем поглављу Студије.

9. Детаљан опис присуства радионуклеида, узорковање, мерење и испитивање зрачења од стране акредитоване лабораторије, као и утицај на здравље становништва у вези са тим биће обухваћен Студијом о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда. С обзиром на присуство радионуклеида на предметном подручју, решењем о одрживању обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину, ће бити наложено да наведено буде разматрано у одговарајућим поглављима Студије.
10. Предметни Захтев за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину је био на Јавном увиду 15 дана од дана објављивања. У међувремену су надлежном министарству достављени коментари и мишљења заинтересованих органа и организација и мишљења, примедбе и сугестије заинтересоване јавности, укључујући мишљења и коментаре из Републике Бугарске и Републике Северне Македоније. Сви коментари, мишљења, примедбе и сугестије биће имплементирани кроз Решење о обиму и садржају предметне Студије о процени утицаја на животну средину и биће у одговарајућим поглављима Студије обрађени.
- Јавна расправа за Студију о процени утицаја предметног пројекта се организује у просторијама локалне самоуправе на чијој административној територији се налази локација пројекта, односно у којој је (у овом случају) седиште Носиоца пројекта, стим што Студија мора да буде минимум 20 дана на јавном увиду да би сви учесници у јавној расправи а нарочито заинтересована јавност могли да стекну увид у пројекат експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда.

Примедбе РЕРИ су се односиле на следеће:

1. Носилац пројекта захтевом није обухватио систем прераде отпадних вода са мишљењем да је Захтев непотпун јер је изостављен поступак пречишћавања отпадних вода.
2. Захтев је непотпун и не садржи све елементе предвиђене правилником који регулише његову садржину. С тим у вези Подносилац истиче да Захтев садржи низ мањкавости:
  - (1) Носилац пројекта није приказао утицај прераде руде на животну средину
  - (2) Носилац пројекта не разматра све алтернативе које је био дужан да размотри у складу са Правилником.
3. Недостаје карактеризација отпада

4. Носилац пројекта није пружио потпун опис чинилаца животне средине са мишљењем да Носилац пројекта није пружио потпуне податке о мониторингу површинских вода
5. Није познато које најбоље расположиве технике носилац пројекта планира на предметној локацији. Подносилац у захтеву не описује које најбоље доступне технике (БАТ) намерава да користи и не даје опис БАТ-ова, што такође представља материјални недостатак јер Захтев не садржи елемент прописан Правилником (тачка 2. Опис пројекта – опис главних карактеристика производног поступка)

На достављене коментаре РЕРИ-ја, одговорено је следеће:

1. Без техничке документације у којој је потпуно технички решено пречишћавање отпадних вода, не може се описивати систем прераде отпадних вода, јер не сме бити разлике у техничком опису пројектног решења и у опису система прераде отпадних вода у Захтеву. Техничка документација којом ће бити дато пројектно решење система прераде отпадних вода, још није урађена, јер се чекало на водне услове и тек је сада у фази уговарања са Рударско Геолошким Факултетом Универзитета у Београду. Када буде завршена, за исту се мора прибавити Водна сагласност којом се потврђује да су Водни услови при изради техничке документације испоштовани. Систем пречишћавања отпадних вода, јесте саставни део пројекта и биће обухваћен Студијом о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда. Уз студију ће бити приложена и Водна сагласност. Уз предметни Захтев приложени су Водни услови издати од Републичке дирекција за воде број 325-05-00709/2020-07 од 20.10.2020. године. (За исходовање наведених водних услова, Носилац пројекта је доставио сву неопходну документацију.)

У тексту предметног Захтева на појединим странама преузети су делови из Водних услова и мере заштите површинских и подземних вода од загађења, као и мере заштите рудника од вода.

(а) На страни 12. предметног Захтева, испод наслова Површинске воде, је описано следеће: „Најближи водоток: Караманичка река и Поповска река, Драговиштица, водно подручје Морава. чл. 27. Закона о водама и Одлуке о одређивању граница водних подручја („Сл. гласник РС“ бр. 75/2010), и чл. 1. и 5. Правилника о одређивању подсливова („Сл. гласник РС“ бр. 54/2011).

Караманичка река, према Одлуци о утврђивању Пописа вода није вода I реда („Сл. гласник РС“ бр. 83/2010). Предметни простор се налази на подручју водне јединице бр. 40. Јужна Морава - Врање - Правилник о одређивању водних јединица и њихових граница („Сл.

гласник РС“ бр. 8/2018). На основу Уредбе о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС“ бр. 5/1968) утврђена је категорија реке, а максималне количине опасних материја у водама су дате Правилником о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС“ бр. 31/1982) и не смеју се прекорачити. Загађујуће супстанце које се испуштају отпадним водама у реципијент, морају задовољити критеријуме Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ бр. 67/2011) и измена Уредбе („Сл. гласник РС“ бр. 48/2012). Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ бр. 50/2012) утврђене су граничне вредности загађујућих супстанци у површинским и подземним водама и седименту, као и рокови за њихово достизање. Мерење количина и испитивање отпадних вода урадити сходно Правилнику о начину и условима за мерење количине и испитивање отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Сл. гласник РС“ бр. 33/2016).“

(б) На страни 27. предметног захтева у поднаслову Еколошка ситуација у зони експлоатације лежишта, стоји опис: „Обзиром на присуство речног тока у зони лежишта, битно је обратити пажњу на избор технолошког процеса откопавања и прераде руде у зони експлоатационог поља, на очување животне средине (земљишта, воде и ваздуха). Воде које се испумпавају из јаме могу да садрже и извесне нечистоће као што је уље, одређене хемијске супстанце из лежишта и флотацијске јаловине у случају смештаја исте у откопане просторе у јами, механичке нечистоће и др.“

(в) На странама 62 и 63. предметног захтева у поднаслову Површинска хидрологија и квалитет површинских вода, описано је следеће: „Караманичко подручје обилује бројним потоцима и рекама које образују мрежу површинских токова. Хидрографска мрежа подручја у целини припада сливу реке Драговиштице. Потенцијални реципијенти отпадних вода рудника су Поповска и Караманичка река саставнице Големе реке. Голема река се североисточно улива у реку Драговиштицу.

Хидролошка мрежа подручја је измењена рударским радовима. Евидентна је изградња јаловишне бране и акумулације/флотацијског јаловишта у кориту Караманичке реке која за последицу има директне утицаје на скретање овог водотока помоћу тунела пречника 3 м.

- Поред тога, могуће је издвојити потенцијалне негативне утицаје на квалитет површинских вода који су повезани са:
- Испуштањем непречишћених или недовољно пречишћених отпадних вода пореклом из одводњавања експлоатационих делова јама.
- Контаминација атмосферских вода спирањем загађујућих материја из помоћних рударских активности (нпр. радионица и евентуална просипања или цурења горива и мазива).

- Контаминација земљишта и површинских вода, потенцијално замуљеним отпадним водама из процеса уситњавања руде (дробљење и мљење).
- Неправилан рад или квар на биодиску за третман санитарно-фекалних вода.
- У случају удеса: оштећење цевоводних система, оштећења бране или у најгорем случају рушења бране флотацијског јаловишта може да доведе до истицања јаловине и великог хемијског акцидента.

За девијацију Караманичке реке, како би се обезбедило извођење реке без њеног загађења ван контуре јаловишта, предвиђа се изградња тунела укупне дужине $L=1170$ m, потковичастог попречног пресека светлог отвора 8m^2 , пречника $D=3\text{m}$. За заштиту јаловишног система од хаварије услед евентуалног наилаaska великих вода предвиђен је сигурносни преливни орган (СПО) - укупне дужине $L=81\text{m}$, који је повезан са тунелом за девијацију Караманичке реке.

За спречавање дотицаја површинских вода са сливног подручја у јаловиште предвиђени су заштитни ободни канали дуж бокова јаловишта, укупне дужине $L=3.200\text{m}$

За спречавање продирања загађене воде из јаловишта и евентуално загађење животне средине предвиђено је облагање јаловишта водонепропусном заштитном фолијом укупне површине 147.000m^2 .

У циљу контролисаног сакупљања и одвођења дренажних вода из подручја јаловишта предвиђен је адекватни дренажни систем који дренажне воде спроводи до коморе пумпне станице дренажних вода низводно од бране одакле се врши препумпавање ових вода назад у јаловиште.

- Ради утврђивања утицаја експлоатације руде олова и цинка на загађење вода неопходно је:
- Сваки утицајни фактор изразити квантитативно преко одговарајућих параметара (рН, садржај метала, садржај супстанци у суспензијама, мере биолошке разноврсности),

Последице загађења треба поредити са еколошким стандардима у рударству, односно неопходним квалитетом вода у зони утицаја рударских радова, а не са еколошком ситуацијом пре почетка рада рудника.“

(г) У мерама заштите у у току редовног рада пројекта у поднаслову мере заштите вода, на странама 70. до 73. предметног Захтева, одређени су, на основу Водних услова, који су издати од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичке дирекција за воде, број 325-05-00709/2020-07 од 20.10.2020. год., технички и други захтеви које Носилац пројекта мора да испуни при пројектовању и изградњи рударских радова и

објекта, који могу трајно, повремено или привремено утицати на промене у водном режиму, и то мере под редним бројевима од 34. до 75. Овде ћемо истаћи неке од њих:

43. Техничком документацијом предвидети коришћење технолошких вода, после третмана, а у циљу рационалног коришћења вода примењивати рецикулацију воде.

44. Предвидети сепаратни систем канализације за санитарно фекалне воде, технолошке воде, условно чисте и потенцијално зауљене атмосферске воде;

46. Извршити идентификацију свих отпадних вода и материја које могу настати у простору рудника и то по очекиваним количинама и квалитету. За испуштене воде треба предвидети адекватно пречишћавање.

47. Отпадне воде из технолошког процеса потребно је пречистити у складу са прописима. Забрањено је испуштање непречишћених отпадних вода у површинске и подземне воде.

50. Дефинисати простор за одлагање отпадних материја тако да се не угрози квалитет површинских и подземних вода на локацији и шире;

51. Све манипулативне површине, складишта на отвореном, платои, приступне рампе, паркинзи, окретнице, простор за прање механизације и возила треба да буду изведене од водонепропусног материјала отпорног на нафту и нафтне деривате. Манипулативне површине треба да буду нивелисане и са одговарајућим подужним и попречним падом, са адекватним нагибом према ободним риголама/каналетама за прихватање свих загађених атмосферских вода које се даље спроводе у/до таложника -сепаратора;

52. Лагуне, и депоније предвидети са подлогом од водонепропусног материјала, како би се онемогућило загађивање подземних вода;

53. За зауљене воде са интерних саобраћајница, паркинга, манипулативних површина, воде од прања и одржавања тих површина као и технолошке отпадне воде од прања возила и машина, предвидети одговарајући третман на таложнику за механичке нечистоће и сепаратору уља и масти и лакних течности пре испуста у реципијент. Квалитет вода на испусту мора да задовољи прописане услове;

54. Условно чисте атмосферске воде усмерити на околни терен, у канал или други реципијент;

56. За испуштање атмосферских вода са комплекса у водоток извршити детаљну анализу могућности пријема, у погледу количина и квалитета вода, у водоток и предложити решења у складу са прописима;

57. Техничком документацијом предвидети уградњу уређаја за мерење и регистровање количина испуштених пречишћених отпадних вода и мерна места за узимање узорка за испитивање квалитета пречишћених отпадних вода;

58. Техничком документацијом предвидети објекте и контејнере за прихват штетних и опасних материја насталих у процесу експлоатације и прераде руде олова, цинка, бакра (остатак из процеса пречишћавања, муљ...) у складу са прописима.

59. За објекте водовода, канализације и пречишћавања извршити потребне хидрауличке

прорачуне и прописно их димензионисати.

60. Због близине рудника водотоцима и могућег утицаја на режим вода, потребно је техничком документацијом предвидети систем пијезометара у непосредној близи водотока, како би се омогућило праћење квалитета подземних вода.

62. Техничком документацијом обрадити предметну локацију са аспекта биланса вода које доспевају у простор комплекса, узимајући у обзир доток са природног слива, доток површинских вода са околног терена и падавине.

63. У случају складиштења нафте, нафтних деривата и других материјала, предвидети такво решење резервоара, опреме и оперативног простора, као и њиховог уграђивања и уређења, које ће обезбедити заштиту подземних и површинских вода од евентуалног загађивања.

64. Одводе од танкова до пумпи за дистрибуцију течних горива или других материја, сместити у водонепропусне канале, са одговарајућим падом према сабирним местима ради обезбеђења контролисаних интервенције у случају евентуалног изливања нафте, деривата нафте или других материја.

65. За евентуално складиштење нафте, нафтних деривата или других материја прибавити водна акта у посебном поступку, у складу са Законом о водама.

73. Да саставни део техничке документације буде Правилник о мерама које треба предузети у екстремним ситуацијама код појаве великих вода у циљу заштите рудника, људства, механизације, режима вода, и др.

74. За све друге активности, предвидети адекватно техничко решење у циљу спречавања загађења површинских и подземних вода.

75. Да по изради пројеката, Носилац пројекта поднесе захтев за издавање водне сагласности а после завршених радова поднесе и захтев за издавање водне дозволе у складу са прописима.

(д) На страни 76. предметног Зхтева у поднаслову Мере заштите природног добра и непокретних културних добара, дат је следећи опис

Подручје за које се планира израда Студије о процени утицаја на животну средину за пројекат експлоатације и прераде руде из рудних лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ код Босилеграда, не налази се унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, али је у обухвату еколошке мреже Републике Србије подручја Големи врх (95). Сходно томе, Завод за заштиту природе је решењем под 03 број 020-3723/4 од 06.02.2020. године издао услове заштите природе, а на страни 77. у мери из наведених услова је мера под редним бројем 107: “Студијом предвидети и дефинисати мере заштите извора и водотокова у непосредном и посредном обухвату рударских радова и радова на преради руде. Посебно Студијом решити проблем отпадних вода из рудника и постројења (технологију пречишћавања, начин евакуације са подручја експлоатације и прераде руде.”

2. Мишљење подносиоца је да је Захтев непотпун јер није описана операција прераде руде која има највећи утицај на настанак отпадних вода и да није приказан утицај прераде руде на животну средину.

Генерално, у предметном Захтеву се термин прерада, прераде, прерадом итд. појављује 59 (и словима педесетдевет) пута.

На странама од 31. до 41. предметног захтева дат је опис концепцијског решења и усвојене технологије прераде:

1. Дробљење-механичка операција примарног фракционисања),
2. Млевање (механичка операција уситњавања),
3. Редоследно селективна флотацијска концентрација корисних компоненти (Cu, Pb, Zn) која подразумева основно флотирање, контролно флотирање и два пречишћавања у сваком циклусу,
4. Одводњавање производа концентрације, селективних концентрата Cu, Pb и Zn, згушњавањем и филтрирањем,
5. Одлагање флотацијске јаловине.

На слици 12., страна 34. предметног Захтева, приказана је технолошка шема процеса прераде руде.

На слици 13., страна 35. предметног Захтева, приказана је технолошка шема одлагања флотацијске јаловине.

На слици 14., страна 36. предметног Захтева, приказано је флотаијско јаловиште са јаловишном браном.

На слици 15., страна 38. предметног Захтева, приказан је попречни пресек тунела за измештање реке.

На слици 16., страна 39. предметног Захтева, приказана је јаловишна брана.

На слици 17., страна 40. предметног Захтева, приказан је типски пресек дренаже, а на слици 18. на истој страни приказан је типски пресек дренаже.

Што се тиче утицаја прераде руде на животну средину у предметном Захтеву је приказан утицај прераде руде је описан на страни 61. предметног Захтева у другом пасусу испод поднаслова (а) Постојење пројекта је описано:

Негативни утицаји експлоатације минералних сировина настају као последица радова који ће се вршити приликом обављања активности на планираном пројекту.

Извори штетности су:

- Сама експлоатација и прерада минералне сировине;
- Рад опреме и транспортних средстава за време експлоатације пројекта;
- Контакт са загађујућим материјама које се емитују при експлоатацији.

На странама 62. до 66. предметног Захтева, у поднаслову (в) емисија загађујућих материја, стварања неугодности и уклањања отпада, описани су утицаји пројекта подземне експлоатације и прераде руде олова и цинка, на: воде, земљиште и ваздух, утицаје буке, као и ефекти генерисања отпада.

2. Тачно је да се чланом 5. Правилника о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“) детаљно прописује шта садржи приказ главних алтернатива (ставке од 1 до 17.).

Међутим, садржина Захтева за одређивање обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину, прописана је Правилником о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, („Службени гласник РС“, број 69/2005). У прилогу 2, ставка 3 Правилника о садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије, пише следеће:

„3 . Приказ главних алтернатива које је носилац пројекта разматрио и најважнијих разлога за одлучивање, водећи при том рачуна о утицају на животну средину“.

Алтернативе: Методе рада, План локације и пројекти, Врста и избор материјала, Временски распоред за извођење пројекта, Функционисање и престанак функционисања, Датум почетка и завршетка извођења, Обим производње, Контрола загађења, Уређење одлагања отпада, Уређење приступа и саобраћајних путева, Одговорност и процедуре за управљање животном средином, Обука, Мониторинг, Планови за ванредне ситуације, и Начин декомисије, регенерације локације и даље употребе биће приказане у Студији о процени утицаја предметног пројекта на животну средину.

Напомена: У неким суседним државама и државама чланицама Европске уније, уместо Захтева за одлучивање о потреби процене утицаја (прва фаза) и Захтева одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину (друга фаза) који се израђују у оквиру поступка процене утицаја пројекта и активности на животну средину у Републици Србији, прва фаза поступка процене утицаја пројекта и активности на животну средину је Претходна студија о процени утицаја на животну средину, а у оквиру Претходне студије поглавље које описује изабране алтернативе носи назив: „Кратак преглед алтернатива које је носилац пројекта разматрао и навођење разлога за изабрано рјешење, с обзиром на утицај на животну средину“, без детаљног приказа алтернатива, што је за фазе које се раде пре Студије сасвим довољно.

3. План управљања отпадом и Дозвола за управљање отпадом коју издаје министарство надлежно за послове рударства биће подлога за израду биће подлога за израду студије о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта

„Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда. Ово значи да ће у поступку процене утицаја предметног пројекта у следећој фази давања или не давања сагласности на студију о процени утицаја предметног пројекта на животну средину јавност, надлежни орган и техничка комисија за оцену студије, имати пружене потпуне информације о планираном пројекту на основу којих ће бити могуће исправно проценити потенцијални утицај пројекта на животну средину.

Такође, у вези навода број 3. за предметни Захтев је веома битна чињеница да је на страни 74. прописана мера број 74: Извршити потпуну карактеризацију флотацијске јаловине и извршити класификацију флотацијског јаловишта, као објекта. - „Уредба о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду“ („Службени гласник РС број 53/2017). Ово значи је препознат значај разматране проблематике и да се не може десити да се у студији о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда, не изврши класификација и карактеризација отпада.

4. У оквиру поглављу 5. на странама 48. до 60. предметног Захтева дат је опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику. Основне карактеристике постојећег стања за потребе израде захтева дефинисане су на основу увида: у постојећа планска документа, пројектну документацију, резултата испитивања параметара загађења као и директним увидом у стања на терену. На основу свих анализа створена је могућност за генералну оцену постојећег стања животне средине, тенденције могућих промена услед могућих негативних утицаја изазваних радом предметног пројекта на становништво, флору и фауну, земљиште, воде, ваздух, климатске чиниоце, грађевине, заштићена непокретна културна добра и археолошка налазишта и пејзаж.
- У поглављу 5. Опис чинилаца животне средине за које постоји могућност да буду знатно изложени ризику услед реализације пројекта у оквиру под тачком г) на странама 50, 51 и 52, дат је приказ стања вода. На странама 65. и 66. предметног Захтева дат је приказ сливних подручја на територији општине Босилеград. Такође, дат је и приказ главних водотока који дренирају подручје предметног рудног поља.
- Праћење квалитета површинских вода Безименог потока, тренутно није обавеза Носиоца пројекта, зато што је то део програма регионалног мониторинга вода, који би поред рударских радова на експлоатације из лежишта „Подвирови“ и Поповица“ требао да укључи и утицај осталих рударских и индустријских објеката на подручју општине Босилеград.
- Испитивање квалитета вода на предметној локацији извршено је 26.05.2021. године, од стране Завода за јавно здравље Врање, Центра за хигијену и хуману екологију. У предметном захтеву, у оквиру поглавља 11. Прилози, подтачка (а) Документациони извори дати су:

- Извештај о испитивању број 01-12-1259/21-02 од 22.06.2021. године, Завод за јавно здравље Врање, Центар за хигијену и хуману екологију;
- Извештај о испитивању број 01-12-1260/21-02 од 22.06.2021. године, Завод за јавно здравље Врање, Центар за хигијену и хуману екологију.

На страни 51, у табели 18. дати су резултати физичко хемијског испитивања за два узета узорка:

- узорак В-1508: површинска вода-Безимени поток, 150 m изнад таложника четвртог и петог хоризонта рудника;
- узорак 1509: површинска вода-Безимени поток, 250 m испод таложника четвртог и петог хоризонта рудника.

На основу поређења резултата испитивања са граничним вредностима емисије на основу Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским водама и седименту и року за њихово достизање („Сл. гласник РС“, 50/12) и Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметерима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник бр. 74/11) и Правилника о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Сл. гласник РС“, бр. 96/10) испитивани узорак нема утицај на квалитет воде реципијента.

Након добијања сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину Носилац пројекта ће имати обавезу и одговорност за спровођење програма праћења утицаја на животну средину, као и одговорност за загађење животне средине. За послове мониторинга у обавези је да ангажује искључиво лабораторије које су овлашћене (акредитоване) за мерења прописана студијом.

Носилац пројекта је дужан да мерење квалитета чинилаца животне средине врши према програму мониторинга који је прописан студијом на коју је добијена сагласност како би се пратили параметри животне средине који могу довести до нарушавања нултог стања животне средине.

Носилац пројекта је у обавези да одреди одговорно лице за мониторинг.

На странама 53, 54 и 55. предметног захтева приказани су резултати испитивања квалитета амбијенталног ваздуха.

Испитивање квалитета ваздуха амбијента у зони потенцијално утицаја предметног рудника извршено је у периоду од 22.01.2020. до 29.01.2020. године , од стране „Анахем“ д.о.о. Београд.

Упоређујући резултате мерења концентрација загађујућих материја у амбијенталном ваздуху, на наведеном мерном месту, са максимално дозвољеним концентрацијама и циљним вредностима дефинисаним у Прилогу XV, Одељак А, Прилогу X, Одељак Б, као и у Прилогу XII, Тачка 3. Уредбе о условима за мониторинг и захтевима за квалитет ваздуха („Сл. гласник РС“, бр, 11/2010, 75/2010 и 63/2013), може се закључити следеће:

- Измерене масене концентрације укупних суспендованих честица (ТСП) не прелазе максимално дозвољену концентрацију (МДК) дефинисану наведеном Уредбом за период усредњавања за један дан;
- За загађујуће материје арсен (As) и никл (Ni) нису дефинисане МДК за период усредњавања за један дан. Измерене масене концентрације арсена (As) и никла (Ni) не прелазе максимално дозвољене концентрације (МДК) дефинисане наведеном Уредбом за период усредњавања за календарску годину;
- Измерене масене концентрације олова (Pb) не прелазе граничну вредност (ГВ) дефинисану за период усредњавања за 1 дан;
- Измерене масене концентрације кадмијума (Cd) не прелазе циљну вредност дефинисану наведеном Уредбом.

На странама 55, 56. и 57. предметног Захтева приказани су резултати мерења буке.

Мерење нивоа буке на предметној локацији извршено је 22.01.2020. године, од стране „Анахем“ д.о.о. Београд.

На основу мерења нивоа буке у животној средини, у зони утицаја извора буке рудника Подвирови, Караманица, према Правилнику о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Сл. гласник РС“, бр. 72/10) и Уредби о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 75/10), може се закључити: Меродавни ниво буке мерној тачки 1 задовољио би највеће дозвољене вредности на отвореном простору, у дневном, вечерњем и ноћном периоду, за зоне 4 и 5 дефинисане Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 75/10).

Меродавни ниво буке мерној тачки 2 задовољио би највеће дозвољене вредности на отвореном простору, у дневном, вечерњем и ноћном периоду, за зоне 3, 4 и 5 дефинисане Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 75/10).

5. У оквиру поглавља 3. Опис пројекта, предметног захтева на странама од 22 до 42, у подпоглављу (б) дат је Опис главних карактеристика производног поступка (природа и

количина коришћења материјала) што је у складу са Правилником о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину, („Службени гласник РС“, број 69/2005).

Активности које се спроводе у рударству су специфичне када је у питању њихов утицај на животну средину. Не сумњамо да у удружењу РЕРИ имају сараднике/стручњаке за област рударства, али у подпоглављу (б) Опис главних карактеристика исти није препознао да су примењене најбоље доступне технике, јер је из описа наведеног поглавља очигледно да се:

1. На основу урађене анализе могућих метода, Носилац пројекта се определио искључиво за методе подземне експлоатације лежишта, које су најефикаснији начин смањења количине рударске јаловине (што је несумњиво боља метода од површинске експлоатације са аспекта заштите животне средине).

За лежиште Подвирови примењена је метода откопавања са запуњавањем откопаних простора, док је код лежиште Поповица примењена подетажна метода метода откопавања (Шведска метода) са зарушавањем руде и кровинских стена.

Ове методе су се у датим радним условима (рударско-геолошким) показале као најбоље из следећих разлога: релативно су поуздане у домену сигурности запослених и увелико су угодне. Даље честим запуњавањем откопаних (празних) простора гро јаловинског материјала добијеног из припремних ходника остаје у њима тако да се смањује количина материјала који треба одложити на површини терена.

Добро управљање рударском јаловином у контексту најбољих доступних техника (БАТ), када је у питању предметни пројекат, решено је већ Студијом изводљивости а описано у предметном Захтеву, подразумева:

- минимизирања запремине рударске јаловине генерисане при откопавању,
- максимизирања могућности за алтернативну употребу рударске јаловине, као што је:
  - коришћење као агрегата за насипање локалних путева и платоа објекта за прераду,
  - коришћење у изградњи јаловишне бране,
  - употреба за запуњавање подземних простора.

Напомена: Није у интересу Носиоца пројекта да генерише више рударске јаловине него што је неопходно, јер управљање јаловином троши ресурсе и представља трошак за Носиоца пројекта, са врло малом или ниском користи самом Носиоцу пројекта.

2 Прерада руде, одлагање флотацијске јаловине и одводњавање су саставни део целокупног животног циклуса предметног пројекта и једнако значајне активности као и само подземно откопавање руде. Еколошки проблеми прераде руде, одлагања флотацијске јаловине услед

различитих хемијских, физичких и биолошких интеракција, као и трошкови управљања флотацијском јаловином су разматрани у Студији изводљивости и дата су најбоља техничка решења која су описана у предметном Захтеву и у одговору на навод бр. (1) и која своде на најмању могућу меру било какву еколошку или безбедносну опасност.

Студијом изводљивости, што је описано и у предметном Захтеву су предвиђена следећа најбоља решења:

- за заштиту вода Караманичке реке од загађења, предвиђено је њена девијација и спровођење кроз тунел ван контуре флотацијског јаловишта.
- за обезбеђење акумулационог простора за формирање таложног језера и депоновање флотацијске јаловине предвиђене су иницијална и главна брана,
- контролисано сакупљање и одвођење дренажних вода из подручја јаловишта предвиђа се уградња дренажног система са узводне стране главне јаловишне бране. На овај начин све дренажне воде ће се сакупљати у комори пумпне станице дренажних вода одакле се врши њихово враћање у акумулацију јаловишта.
- за воде од хидрауличног транспорта јаловине, из таложника прелива згушњивача и филтрата, предвиђено је сакупљање у акумулациони простор флотацијског јаловишта.
- рециркулација и коришћење исталожених вода из јаловишта.
- за воде са сливног подручја предвиђени су ободни заштитни канали којима се вода без загађења одводи ван контуре јаловишта.
- за спречавање загађење животне средине изазвано понирањем загађене технолошке воде из флотацијског јаловишта, предвиђено је облагање, заптивање јаловишта уградњом водонепропусне заштитне пластичне фолије.
- У редовном раду се не врши никакво испуштање вода из јаловишта у природни водоток већ да се ово решење предвиђа искључиво у екстремним ситуацијама.
- заштита јаловишног система од хаварије (неконтролисано преливање воде преко круне бране) решено је изградњом сигурносног преливног органа којим би се у случају наласка великих вода у екстремним ситуацијама, а које канали не могу приме (или дође до зачепљења истих) извршило испуштање вишка воде из јаловишта.

Управљање отпадним водама је такође значајан сегмент целокупног животног циклуса предметног пројекта. Технички и други захтеви пречишћавања свих врста отпадних вода које се генеришу услед свеукупних активности, које Носилац пројекта мора да испуни при пројектовању и изградњи рударских радова и објеката, прописани су у Водним условима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичке дирекција за воде, број 325-05-00709/2020-07 од 20.10.2020. године.

На основу наведених Водних услова, решења пречишћавања отпадних вода, (зато што је забрањено испуштање загађених отпадних вода у животну средину), односно заштите површинских и подземних вода као и заштите рудничких објеката од вода, биће испројектована у Главном рударском пројекту експлоатације руде и приказана у Студији о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације Pb, Zn и Cu руде из лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ на подручју Караманице код Босилеграда.

У складу са чланом 3. Закона о ратификацији Конвенције о процени утицаја пројекта на животну средину у прекограничном контексту, писмом Министарке заштите животне средине Републике Србије, број 353-02-2039/2021-03 од 21.07.2021, које је садржало и обабештење о планираном пројекту обавештена је Република Бугарска. У свом одговору бр. Ив-735 од 29.09.2021. године, Министар животне средине и вода Републике Бугарске, је указао на следеће:

У вези са дописом бр. ЕИА-68/26.08.2021 Министарства животне средине и вода (МЖСВ) о спремности Републике Бугарске да учествује у прекограничној процедури ЕИА (процени утицаја на животну средину) за нови пројекат Босил-метал, Босилеград, достављамо вам додатне информације о могућем утицају активности на животну средину у потенцијално погођеним подручјима, према мишљењима бугарских институција, како следи:

Према достављеном обавештењу, локација планираног рударско-прерађивачког комплекса се налази у непосредној близини села Караманица, општина Босилеград и у близини граничне тачке између Републике Бугарске, Републике Србије и Републике Северне Македоније. Предвиђено је да се подземна експлоатација лежишта „Подвирови“ и „Поповица“ формира бушењем и минирањем, да се руда прерађује у флотационом млину, а да се остаци операција одлажу у јаловиште, које се налази у кориту Караманичке реке, која је такође реципијент отпадних вода из флотације. Караманичка река је притока реке Големе и улива се у реку Драговиштицу, која је прекогранична река са Републиком Бугарском. Очекује се да ће Караманичка река проћи кроз тунел у близини јаловишта да би се избегао директан контакт са јаловином. Према достављеној документацији, процењен је потенцијални негативан утицај на површинске воде, који се односи на следеће:

- Испуштање непречишћених или недовољно пречишћених отпадних вода које потичу из дренаже из радних зона;
- Загађење падавинама и таложењем загађујућих материја из помоћних рударских

активности;

- Потенцијална контаминација земљишта и површинских вода из муља из канализације из процеса дробљења руде (дробљење и млевење);
- Неправилан рад или неисправност биодиска за пречишћавање отпадних вода;
- У случају акцидента: оштећење цевовода, оштећење јаловишта или, у најгорем случају, уништавање зида флотацијског јаловишта може довести до цурења јаловине из јаловишта и узроковати значајни прекогранични хемијски акцидент који може трајно погоршати стање вода - подземне и површинске воде на територији Бугарске;

Представљеним информацијама се не сагледава утицај на подземне воде, не само од загађења, већ и од планираних радова бушења и минирања и могућег прекограничног утицаја.

Не пружају се информације о могућим емисијама у површинске воде, кумулативним утицајима талога река на површинске и подземне воде из активности и постојећим утицајима, укључујући постојећи рудник Грот, не разматрају се опције за реализацију пројекта.

У вези са горенаведеним и с обзиром на обим операција и географске карактеристике подручја, у којем се спроводе активности, а процењује се да ради више од 13 година, и чињеницу да се налази унутар прекограничног речног слива са Републиком Бугарском сматрамо да се могу очекивати значајни негативни утицаји на воде на бугарској територији у фази развоја, рада и након завршетка рада рударско - прерађивачког комплекса. Очекиване емисије из ове активности повезане су са потенцијалним загађењем приоритетним супстанцама, специфичним загађивачима и другим супстанцама површинских вода, као потенцијалним утицајем на подземне воде, што би могло да утиче на статус водних тела река Драговиштица и Струма на територији Бугарске и тела подземних вода у региону, која се такође користе за пиће и снабдевање становништва водом у овим долинама.

Потребно је проценити утицај на подземне воде, на речне седименте и кумулативни ефекат на површинске и подземне воде, размотрити алтернативе за реализацију и предузети мере за смањење утицаја на површинске и подземне воде, укључујући смањење ризика од загађења из ванредних ситуација, да би се обезбедио сталан мониторинг Караманичке реке након јаловишта, као и низ реку, и Драговиштице испред границе према Републици Бугарској. Неопходно је предвидети одговарајуће мере за смањење негативног утицаја на животну средину у сливу реке Драговиштице, односно стање водних тела у бугарском делу слива реке Струме као и урадити усклађивање са одредбама из Плана управљања речним сливом у Западноегејском региону за одржавање доброг статуса воде у овој области.

На бугарској територији, река Драговиштица је означена као прекогранично површинско водно тело BG4ST700R019, река Драговиштица од бугарско-српске границе до њеног ушћа у реку Струму.

Због близине инвестиционог предлога са бугарском државном границом и директне хидрауличне везе са прекограничним површинским водним телом BG4ST700R019, реком Драговиштицом од бугарско-српске границе до ушћа у реку Струму, следећи потенцијални утицаји на површинске воде, подземне воде и подручја заштите вода су идентификована на територији Републике Бугарске:

I. Могући потенцијални утицаји на површинске воде:

Процес спровођења активности вађења руда и оплемењивања руде током реализације Пројекта повезан је са следећим утицајима на површинске воде реке Драговиштице на територији Републике Бугарске:

- формирање непречишћених или недовољно пречишћених отпадних вода које се испуштају из ископа у радним подручјима рудника, које су загађене нераствореним супстанцама и муљем богатим Pb, Zn, Cu и другим металима из извађених полиметалних руда, које се испуштају у површинска водна тела у региону инвестиционог предлога;
- формирање и испуштање загађених вода на локалитету које садрже горива и мазива из помоћних и пратећих активности;
- формирање и испуштање локалне воде са индустријских локација - у одсуству изграђених или нефункционалних ППОВ;
- могуће симултано загађење и цурење великих количина муља и отпадних вода са веома високим концентрацијама Pb, Zn, Cu и других метала из флотационе јаловине у реци Караманица у случају оштећења система цевовода или уништавања зида флотацијске јаловине доведиће до хемијског акцидента који ће обухватити велике површине и последице, и еколошке катастрофе прекограничне природе;
- Слични ризици од акцидента у вези са симултаним загађивањем и цурењем муља и отпадних вода из флотацијске јаловине могу се појавити и у природним појавама као што су:
  - интензивно отапање снега, пролазак великих вода и бујичне поплаве, током којих се јаловиште може излити;
  - земљотреси у којима се могу уништити зидови јаловишта;
  - активности ерозије и рушења у области јаловишта;
- при преласку високих вода на подручју река Караманице и Големе, које се уливају у реку Драговиштицу, могу се низводно транспортовати седименти депоновани у овим рекама, са високим садржајем Pb, Zn, Cu и других метала из извађених и прерађених полиметалних руда, и прећи у воде реке Драговиштице на територији Републике Бугарске;

Секундарно загађење - дифузним прекограничним транспортом загађујућих материја у ваздуху и накнадним таложењем у земљишту и површинским водама у сливу реке

Драговиштице на територији Републике Бугарске - прашина, гасови NO_x, CO, SO₂, други гасовити производи након минирања, испарљива органска једињења, полиароматични угљоводоници - PAH, полихлоровани бифенили - PCB. Докази о постојању таквог дифузног преноса загађујућих материја су изоловани појединачни случајеви присуства таквих супстанци током контролног мониторинга Дирекције за слив река Западног Егеја специфичних загађивача и приоритетних супстанци у воденој матрици у тачки BG4ST06789MS200, река Драговиштица на граници (изнад села Доње Ујно). У различитим периодима мерења пронађено је појединачно присуство следећих супстанци - хлороалкана C10-C13, полихлорованих бифенила PCB 28, PCB 52, PCB 118, PCB 180, полиароматичних угљоводоника - нафталена, бензо(а)пирена, фенантрена, пирена.

II. Могући потенцијални утицаји на подземне воде:

Најближе области инвестиционог предлога „Експлоатација руде Pb, Zn and Cu из лежишта „ПОДВИРОВИ“ и „ПОПОВИЦА“ на подручју Караманице код Босилеграда" налазе се тела подземних вода BG4G00000QN006, Порови води у подручју Квартар-Неоген-Ћустендил и BG4G001PtPz125, Пукнатини води у метаморфним стенама подручја Влахина-Огражден-Малешево-Осогово. Нису спроведена истраживања која би утврдила прекограничну природу водних тела подземних вода између Републике Србије и Републике Бугарске, тј. тренутно се не може доказати директан утицај инвестиционог предлога на статус подземних вода у Републици Бугарској.

У исто време постоји ризик од секундарног загађења подземних вода на тераси реке Драговиштица, на територији Републике Бугарске:

У присуству долазних и транспортованих загађујућих материја (Pb, Zn, Cu и других метала из извађене и прерађене полиметалне руде из активности Пројекта) прекогранично у површинским водама реке Драговиштице, кроз постојећу директну хидрауличну везу између површинског водног тела BG4ST700R019, реке Драговиштице од бугарско-српске границе до ушћа у реку Струму и тела подземних вода BG4G00000QN006, Порови води у подручју Квартар-Неоген-Ћустендил, ови загађивачи ће ући у подземне воде - тј. доћи ће до процеса хемијског упада у подземне воде;

дифузни прекогранични транспорт загађујућих материја у ваздуху и накнадно таложење у тлу - прашина, гасови NO_x, CO, SO₂, други гасовити производи након активности минирања, испарљива органска једињења, полиароматични угљоводоници - PAH, полихлоровани бифенили - PCB. Ови загађивачи ће кроз падавине директно ући у подземне воде тела подземне воде BG4G00000QN006, Порови води у подручју Квартар-Неоген-Ћустендил.

Треба напоменути да подземне воде на тераси реке Драговиштице снабдевају становништво водом за пиће и водом за потребе домаћинства у селима Горње Ујно, Драговиштица, Горановци и Стенско у општини Ћустендил, округ Ћустендил, што је од највећег

приоритета за водозахват.

III. Могући потенцијални утицаји на подручја заштите вода:

Површинско водно тело BG4ST700R019, река Драговиштица од бугарско-српске границе до ушћа у реку Струму, на коју утиче инвестициони предлог, припада следећим подручјима заштите вода, у смислу чл. 119а важећег Закона о водама Републике Бугарске:

Подручје заштите вода BG0000294 Каршалево, заштићена зона према Директиви о стаништима и према Закону о водама - члан 119а, тачка 5;

Подручје заштите вода BG0000295 Доњи Коритен, заштићена зона према Директиви о стаништима и према Закону о водама - чл. 119а, тачка 5;

Подземна водна тела BG4G00000QN006, Порови води у подручју Квартар-Неоген-Ћустендил и BG4G001PtPz125, Пукнатини води у метаморфним стенама подручја Влахина-Огражден-Малешево-Осогово дефинисани су као подручја заштите вода за снабдевање водом за пиће и снабдевање водом за домаћинства ПЗВ ВПД - чл. 119а, тачка 1. Закона о водама, према одељку 3. Плана управљања речним сливом Западноегејског региона за период 2016-2021.

Закључци: Спровођење инвестиционог предлога „Експлоатација руде Pb, Zn и Cu из лежишта „ПОДВИРОВИ“ и „ПОПОВИЦА“ на подручју Караманице код Босилеграда” на територији Републике Србије имаће значајан негативан утицај на следеће:

- Прекогранично површинско водно тело BG4ST700R019, реку Драговиштицу од бугарско-српске границе до ушћа у реку Струму, изражено у повећању концентрација специфичних загађујућих материја и приоритетних супстанци као што су Zn, Cu, Pb и други метали из минираних и прерађених полиметалних руда и испарљивих органских једињења, полиароматичних угљоводоника - PAH, полихлорованих бифенила - PCB, као резултат активности Пројекта. Наведени загађивачи и групе супстанци имају доказано екотоксиколошко дејство на водене екосистеме и прекорачење утврђених стандарда квалитета животне средине (EQS) за њих ће погоршати стање површинског водног тела и довести до неиспуњавања еколошких циљева за постизање 'доброг' еколошког и 'доброг' хемијског статуса. Потенцијално симултано загађење и цурење великих количина муља и отпадних вода са веома високим концентрацијама Pb, Zn, Cu и других метала из флотационог јаловишта у Караманичку реку је довело до прекограничне еколошке катастрофе у сливу реке Драговиштице са значајним негативним последицама, укључујући за територију Републике Бугарске;
- Тела подземних вода BG4G00000QN006, Порови води у подручју Квартар-Неоген-Ћустендил и BG4G001PtPz125, Пукнатини води у подручју метаморфних стена Влахина-Огражден- Малешево-Осогово, изражен хемијским упадом Pb, Zn и других из површинских вода Реке Драговиштице. То ће довести до погоршања стања подземних вода и пропуста да се постигну еколошки циљеви 'доброг' хемијског статуса;

- Могуће погоршање површинских и подземних вода на територији Републике Бугарске ограничиће тренутна права корисника воде у региону - за пиће и снабдевање домаћинства водом уз реку Драговиштицу, за наводњавање пољопривредног земљишта и друге сврхе водозахвата.
- Квалитет воде у подручјима заштите вода за ППОВ ће се погоршати: BG4DGW001PtPz125 и BG4DGW00000QN006 - утврђено у смислу чл. 119а, тачка 1. Закона о водама, као и заштићених подручја према Директиви о стаништима BG0000294 Каршалево и BG0000295 Доњи Коритен - утврђено у смислу чл. 119а, тачка 5. Закона о водама. Негативан утицај ће довести до погоршања статуса очувања одговарајућих ПЗВ (подручја заштите вода).

Закључује се да све горе наведене могуће потенцијалне утицаје на воде у прекограничном аспекту (укључујући и за територију Републике Бугарске) треба размотрити и узети у обзир у оквиру процедуре процене утицаја на животну средину за пројекат „Експлоатација руда Pb, Zn and Cu из лежишта ПОДВИРОВИ и ПОПОВИЦА на подручју Караманице код Босилеграда”.

Министарство заштите животне средине прихвата све изузетно корисне информације о могућим потенцијалним утицајима активности планираног рударско-прерађивачког комплекса на животну средину у потенцијално погођеним подручјима на: површинске и поземне воде, секундарна загађења, као и могуће потенцијалне утицаје на подручја заштите вода. Све горе наведене информације ће се искористити за корекцију и побољшање Пројектног задатка за израду Главног рударског пројекта а у циљу дефинисања најбољих техничких решења са аспекта заштите животне средине. Сви могући потенцијални утицаји биће разматрани кроз процедуру процене утицаја и израду Студије о процени утицаја предметног пројекта на животну средину, а циљу одређивана адекватних и обавезујућих мера заштите животне средине и здравља људи. Студијом о процени утицаја на животну средину биће дефинисан и програм праћења утицаја на животну средину и „oditing“ стања животне средине. Такође, у том контексту, носилац пројекта мораће да формира посебну службу мониторинга која ће у сарадњи са лабораторијама које су акредитоване и које су одговорне за квалитет мониторинга припремати материјале за разматрање и контролу добијених резултата. Иста служба ће на основу добијених резултата и уочених трендова давати предлог за кориговање плана мониторинга.

На основу члана 14. став 3. и члана 17. Закона о процени утицаја на животну средину («Службени гласник РС», број 135/04, 36/09), као и на основу чл. 2. до 10. Правилника о садржини студије о процени утицаја на животну средину («Службени гласник РС», број 69/05), утврђен је обим и садржај предметне студије.

На основу изложеног, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Поука о правном леку: Против овог решења може се изјавити жалба Влади, путем овог органа, у року од 15. дана од дана пријема решења, односно од дана обавештавања заинтересоване јавности о донетом решењу.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

по решењу о овлашћењу

РА.021-01-13/1/2021-09

од 07.2021.

Александар Дујановић

Доставити:

- Архиви
- Носиоцу пројекта
- РЕРИ Београд, ул. Краља Петра 70/11, Београд
- мр Бранко Митов, Иницијативни комитет „Еко Крајиште“ Босилеград, ул. Рисовица бб, 17540 Босилеград

